

Karma en reïncarnatie

Els Rijneker

Els Rijneker is logopedist van beroep en werkt als dyslexiebehandelaar in haar eigen praktijk. Zij is TVN-lid sinds 1998, hoofdredacteur van *Theosofia*, bestuurslid van het ITC in Naarden en van de Europese Federatie van de TS. Deze tekst is een bewerking van haar woorden op de TVN voorjaarsdag 2016 bij de presentatie van het boek *Theosofie, eeuwige wijsheid voor deze tijd* (UTVN).

Karma

Karma, een woord uit het Sanskriet dat activiteit, werk, handeling of werking betekent, verwijst naar het gegeven dat elke daad die we verrichten een onvermijdelijk en onontkoombaar gevolg heeft: vroeg of laat zullen we de gevolgen van onze daden onder ogen zien, is het niet in dit leven, dan kan dat in een ander leven plaatsgrijpen. Karma en reïncarnatie zijn dus nauw verwante begrippen. Karma is de feitelijke natuurwet waar geen emoties van vreugde, wraak of vergelding aan kleven, vergelijkbaar met de zwaartekracht (what goes up, must come down), of het terugveren van een tak als je die ombuigt: dat is de wet.

Wat veroorzaakt karma?

Men zegt wel dat, zodra de mens onderscheidingsvermogen tot zijn beschikking kreeg, de wet van karma in werking trad voor zijn persoonlijk leven. Omdat jonge kinderen (en dieren) vooral vanuit hun instincten leven en hun denkvermogen vooral praktisch van aard is, kunnen zij niet verantwoordelijk gehouden worden voor hun handelen; zij maken dus geen 'karma' in engere zin. Als wij als volwassenen willens en weten iets doen dat indruist tegen de wetten van rechtvaardigheid en van bestaan, dan zijn wij verantwoordelijk voor de gevolgen van wat we de ander, en onze planeet, aandoen. Denk bijvoorbeeld eens aan de enorme schuld die wij op onze schouders laden door koeien uit te melken en door het massale moorden van dieren, omdat wij vlees willen consumeren.

Karma wordt veroorzaakt of beïnvloed door fysiek handelen, door spreken en door onze gedachten. Handelingen, bewegingen, wat en hoe we iets zeggen, maar ook gedachten en ideeën brengen trillingen voort in onze lichamen, niet alleen in het puur fysieke zichtbare lichaam, maar ook op de ijlere gebieden (de mens is zevenvoudig van aard).

Ik merk zelf bijvoorbeeld wat een krachtige trilling in mij optreedt bij bijeenkomsten van de Internationale Orde van de Tafelronde, in 1908

opgericht door Herbert Whyte en Annie Besant, de toenmalige International President van de Theosophical Society. Tafelronde is een vereniging voor jonge mensen vanaf zes jaar met thema's als blijheid, vriendschap, hulpvaardigheid en rechtvaardigheid, zie www.tafelronde.nu. Wat mij persoonlijk iedere keer weer inspireert en 'in trilling' brengt, is als wordt gesproken over de Koning (die staat voor het vervolmaakte denken, de vervolmaakte mens). De open zetel van de koning staat in het oosten, op de plaats waar de zon opkomt.

*Wie is de Koning?
De volmaakte mens.*

Tafelronde

*Waar is zijn koninkrijk?
Zijn koninkrijk is de wereld en zijn troon is ons hart.*

*Hoe zullen wij hem kennen?
Als wij hem trouw dienen en als wij zijn goede helpers zijn geworden,
zullen wij hem vinden.*

Dat gevoelens en emoties trillingen zijn, is wel te begrijpen: in noodsituaties kan ons hart kloppen in de keel, en kunnen onze knieën knikken. Als we echt ontspannen zijn, kan een heerlijk vredige rust over ons heen komen. Dat we dit als groep kunnen beleven en van elkaar overnemen, dat er een gemeenschappelijke trilling ontstaat, is bijvoorbeeld merkbaar in de hemelse atmosfeer die in een concertzaal kan ontstaan bij mooie muziek; of observeer jezelf eens hoe je meebeweegt met enthousiasme, vreugde en teleurstelling tijdens sportevenementen.

Omdat we als mensheid met elkaar verbonden zijn, is het belangrijk dat ons denken, onze motieven en beweegredenen achter het handelen niet persoonlijk gericht zijn, maar op het welbevinden van iedereen: altruïstisch en edel. *Noblesse oblige* (adeldom verplicht) was het motto van een najaarschool die onze voormalige voorzitter Ali Ritsema in 2008 verzorgde, en zij sprak daar over karma, nirvana en dharma.

Studie, meditatie en als logisch gevolg daarvan dienstbaarheid aan het grotere geheel worden wel de pijlers van theosofie genoemd. Door een moedig en meditatief onderzoek van onze gedachten, van de werkelijke beweegredenen achter ons handelen, zijn wij dus alleen en uitsluitend zélf verantwoordelijk voor de kwaliteit van ons eigen leven. Laten we dus maar gewoon eens stoppen met de schuld te geven aan onze ouders, opvoeding, partners, collega's en de maatschappij...

Karma wordt ook wel 'de wet van herstellend evenwicht' genoemd: de omgebogen tak veert terug, zaken worden recht getrokken en zogenaamde 'schulden' worden vereffend. Een andere omschrijving van karma is 'de wet van oorzaak en gevolg': als je iemand bijvoorbeeld vriendelijk lachend benadert, dan krijg je dat ook terug. Lach op straat maar eens vriendelijk naar een ander: 'One smile can bring miles and miles of

smiles' zei Halldor Haroldsson uit IJsland eens. Als je vriendelijkheid uitstraalt, dan kan dit de sfeer in een ontmoeting of in een ruimte ook direct 'zetten'. Heb je zelf een donkere of chagrijnige dag, dan resoneer je, met al je zorgen, met de 'sombere' trillingen om je heen, je stemt je daar als het ware onbewust op af, en je ziet overal narigheid en bedreigingen: je denkt in afgescheidenheid en niet in verbondenheid. Dan veert de tak dus wél even op een andere manier terug dan bij die verlichtende glimlach...

Hoe werkt de wet van karma in ons leven, wat doen we ermee?

Jaren geleden ging men, op haast Amerikaanse wijze, ellende en narigheid betitelen als 'kansen en uitdagingen'! Ik schoot daarvan toen werkelijk in de lach, maar nu begrijp ik wel dat dit inderdaad te maken heeft met de manier waarop wij zelf de zaken benaderen. We weten hoe al onze handelingen gevolgen oproepen, en natuurlijk doen we ons uiterste best om altijd het goede te doen, maar ja: kiezen voor de ene handeling betekent noodzakelijkerwijze dat je iets anders niet kunt doen, dat is een feit. Wat we nodig hebben is het vertrouwen dat alles plaatsvindt zoals het plaatsvindt, dat het is wat het is, en dat alles zal worden rechtgetrokken als we gewoon maar moedig blijven doorgaan met steeds weer, keer op keer, het goede te doen en naar het volmaakte te streven. Het universum zorgt immers (op den duur) voor de spirituele vooruitgang van de gehele mensheid. Let wel, die spirituele vooruitgang hoeft niet noodzakelijkerwijs comfort en stoffelijke, materiële vooruitgang in te houden: misschien moeten we daar juist wel los van komen? Samenvattend: de wet van karma in ons leven, wat doen we ermee? Heel simpel: zo goed mogelijk leven, streven naar het hoogste, naar die volmaakte mens. Leren van onze fouten: nieuwe ronden, nieuwe kansen! Steeds opnieuw oprabbelen en verder gaan met het goede te doen, en bovenal vertrouwen: the universe takes care, het universum zorgt voor ons.

Reïncarnatie

Overal in de natuur zien we de cycli van ontkiemen, groeien, bloeien, verwelken, afsterven en verval. De boom laat zijn noten vallen en daaruit komt een nieuwe zaailing op. De afstervende bladeren van de boom op de grond bieden voedsel voor ander leven. Alles neemt deel aan de kringloop, waarbij de gehele natuur schijnt te bewegen in zich herhalende patronen. Het lijkt erop of leven en dood slechts twee punten zijn in deze almaar doorgaande cyclus. De mens beschikt over een sterfelijk en een onsterfelijk deel. In het meest kenmerkende deel van de mens, waarnaar hij zelfs vernoemd is (mens, denkvermogen of manas), ligt de verbinding tussen deze delen.

John Algeo, voormalig president van de Theosophical Society in America en voormalig International Vice President gaf 2005 in Naarden het seminar *Reincarnation, The Untrue Fact* (reïncarnatie het onware feit), zie *Theosofia*, oktober 2005, bladzijden 202 tot en met 206. Hierna enkele gedeeltes daarvan.

Wat gebeurt er als iemand sterft?

Uit verslagen van wat er na de dood zou kunnen gebeuren worden wel de volgende stadia onderscheiden (en die hoeven niet noodzakelijkerwijs chronologisch, precies na elkaar, op te treden):

1. De levensenergie trekt zich geleidelijk terug uit het fysieke lichaam.
2. De stervende persoon ziet zijn leven langs zich heen trekken (terugblik).
3. Het zogenaamde zilveren koord dat de etherische en fysieke lichamen verbindt wordt verbroken (NB bij een bijna-dood-ervaring of nabij-dood-ervaring keert men terug naar het lichaam vóórdit dit stadium bereikt wordt).
4. Verschijningen aan geliefden zijn mogelijk, omdat het bewustzijn gedurende enkele dagen na de dood nog aanwezig kan zijn in de etherische vorm.
5. Er verschijnen helpers om te dienen als gidsen voor de overledene.
6. Het bewustzijn treedt de emotionele wereld binnen (kama loka). In dit stadium worden sommigen onbewust, terwijl anderen zich bewust blijven van hun emotionele omgeving.
7. In een proces van gestatie (groei) worden de innerlijke lichamen gesorteerd en wordt een 'schil' gevormd; het 'goede' wordt geabsorbeerd door de hogere permanente individualiteit.
8. Na een 'worsteling' of tweede dood breekt het bewustzijn zich los van de schil.
9. Het bewustzijn gaat met alle verworven goede kwaliteiten en aroma's van het voorgaande leven de gelukzalige rustperiode van devachan (de 'hemel') binnen.

Welk deel van de menselijke samenstelling reïncarneert?

Het is niet de persoonlijkheid van meneer X of mevrouw Y die reïncarneert, want de sterfelijke delen worden afgebroken, verteerd, en gaan terug naar hun eigen gebieden. Wat volgens theosofische uitleg wél incarneert is de bewustzijnseenheid die in het causale lichaam verblijft als onze Individualiteit: die trekt op een gegeven moment weer materie uit andere gebieden naar zich toe, om er nieuwe lichamen uit te vormen: een nieuwe persoonlijkheid, een nieuwe jas. Men zegt wel dat de skandha's, na de rustperiode in devachan, daar op de drempel wachten (skandha's zijn groepen van eigenschappen die in het volgende leven verder ontwikkeld kunnen worden om te worden geabsorbeerd door het 'werkelijke zelf').

Ons leven in de stof is slechts een mechanische stroom van oorzaak en gevolg. Volgens Krishnamurti is dit niet 'waar', want het is niet het 'Ware Leven' dat immers buiten die stroom plaatsvindt. Hij noemde vijf manieren waarop iemand overleeft, waarvan de eerste vier een feit zijn en alleen de laatste 'Waar' zou zijn: *Reincarnation is a fact, but it is not true...*

Hoe kan iemand 'overleven'?

Feit 1. In het *geheugen*: wij hebben onze eigen herinneringen aan een overledene. Deze beelden in ons geheugen vormen een beeld, en bevatten iets van de energie van de persoonlijkheid van de overledene.

Feit 2. Door achterblijvende *levensenergie*: in het stervensproces laat iemand energie achter in de wereld door de manier waarop hij/zij dacht, voelde en handelde: dat vormt een echo in de atmosfeer.

Feit 3. Door de *schil* van de overledene: de kama-manasische (emotionele en mentale) golven van de dode kunnen achterblijven en blijven kleven aan nabestaanden. Hier bevindt zich een valkuil voor de nabestaanden: hoe begrijpelijk het verdriet voor de achterblijvers ook is, dat verdriet is voor de overledene geen gewenste situatie, want het kan hem vasthouden, en belemmeren op zijn verdere zieleris.

Feit 4. Door de skandha's van de *persoonlijkheid*: het pakketje overtuigingen, energie en gevoelens van de vorige persoonlijkheid, als neigingen die, na de rust in devachan, vanuit het vorige lichaam komen om nog verder te worden uitgewerkt.

Feit 5. Wat werkelijk overleeft is het onsterfelijk deel, de *Individualiteit*. Die kan werkelijk uit de stroom van mechanisch leven stappen, naar het universele gebied waar geen scheiding bestaat, maar het Absolute, Ene Leven. Dit is de dimensie van de individuele uitdrukking van de godsvonk of monade. Hier ligt het doel van de zoektocht: Waarheid.

Reïncarnatie is tot op zeker hoogte het 'onware' feit. Wat zou reïncarneren, zijn de skandha's, op grond van karma (dat wat nog kan worden volbracht en recht getrokken), maar dat gebeurt dus nooit in dezelfde persoonlijkheid. Wat reïncarnéert is dus niet het Ware, met een hoofdletter, het belangrijkste aspect in het motto van de TS: er bestaat niets boven Waarheid, *Satyan Nasti Paro Dharma*, want de Ene Werkelijkheid brengt weliswaar de stroom voort, maar gaat zelf nooit IN die wereldse stroom van manifestatie en afgescheidenheid...

Onze geliefden keren na hun overgaan dus niet terug; zij leven voort in onze liefdevolle herinneringen. Het is belangrijk dat we hen in die volle liefde ook werkelijk los kunnen laten, zodat zij hun verdere reis kunnen vervolgen...

Afsluitend drie van de bullet points die de schrijver van hoofdstuk zeven van het boek *Theosofie, eeuwige wijsheid voor deze tijd* schreef op bladzijde 55 bij het hoofdje: *Adviezen om een 'beter' karma te krijgen*.

- *Oefen nooit door het gebruik van psychische vermogens enige invloed uit op het denken en de vrije wil van anderen.*
- *Stel je met mededogen, mildheid en vergevingsgezindheid op tegenover aangedaan onrecht: zin niet op wraak, maar vergeld kwaad met goed.*
- *Help mee aan het verwerkelijken van de universele broederschap der mensheid (het eerste doeleinde van de TS), zodat ieder mens in vrijheid en gelijkwaardigheid kan leven.*